

Gehoorverlies komt vaak voor bij mensen met een verstandelijke handicap. Helaas is het heel moeilijk voor hun ouders of begeleiders om dit op te merken omdat zij vermoeden dat het niet of minder goed reageren op geluid te maken heeft met hun ontwikkelingsniveau, eventuele gedragsproblemen, veroudering of dementie. De ervaring leert echter dat een hoorapparaat ook mensen met een verstandelijke handicap heel goed kan helpen. Dit overkwam ook Rita ...

Luistert je zoon met een verstandelijke handicap nog amper als je hem iets vraagt? Zet je dochter de tv of radio alsmaar luider? Reageert je kind niet eens als er een luidruchtige motor passeert? Krijg je van de begeleiders vaak te horen dat je kind koppig is en niet meer wil luisteren? ... Heb je er al eens aan gedacht dat er dan sprake kan zijn van een gehoorverlies bij je kind?

... of hoor je niet goed?

Rita: „Ik kan mijn hoorapparaat niet meer missen.”

Rita: Ongeveer zeven jaar geleden is het bij mij begonnen. De begeleidsters zeiden de hele tijd: „Rita hoorde gij mij niet?”. En als we naar de tv keken, ging ik het geluid altijd maar harder zetten en dan reclameerden de mensen uit mijn leefgroep dat er te veel lawaai was. Toen ze me zeiden: „Zou je niet beter een hoorapparaat nemen?”, werd ik zelfs een beetje boos: „Daar denk ik niet aan.” En toen Mia, de logopediste, vroeg of ik mijn oren niet eens wou laten testen, wou ik dat eerst ook niet. Maar nu heb ik er spijt van dat ik niet eerder een hoorapparaat genomen heb. Ik kan dat niet meer missen.

Handiscoop: Rita, vertel eens wat er veranderde toen je voor het eerst je hoorapparaat droeg?

Rita: Dat was 't een en 't ander! Ik hoorde opnieuw de vogeltjes fluiten en de auto's voorbij rijden. En als de begeleiders iets tegen mij zeiden, moest ik niet meer zeggen dat ik hen niet verstaan had. Ik hoorde stemmen en als ik naar de hobbyclub ging, kon ik terug volgen als er in een groep gepraat werd. En ik kon de liedjes op de radio volgen. Ik had al veel vroeger een hoorapparaat moeten nemen. Daarom zeg ik nu tegen iedereen hier in de Triangel dat ze een

Rita hoort niet goed

Onlangs lanceerde Sig de sensibiliseringscampagne 'Rita hoort niet goed'. Bianka Vandaele, coördinator van de Sig-werkgroepen verbonden aan de Arteveldehogeschool in Gent en Mia De Baets, logopediste van dienstencentrum De Triangel maakten deel uit van de werkgroep die deze campagne voorbereidde.

Bianka: Onderzoek toont aan dat veel mensen met een verstandelijke beperking te maken krijgen met hoorverlies. Helaas wordt dit probleem niet altijd onderkend door ouders en begeleiders. Zij gaan er, vaak onterecht, van uit dat het niet of verkeerd reageren op vragen en geluid het gevolg is van de verstandelijke beperking. Of men ziet de hoorstoornis als een klassiek probleem dat hoort bij het ouder worden. Bij mensen met Syndroom van Down denkt men direct aan dementie. Maar vaak is er niet meer aan de hand dan dat het gehoor van deze mensen er op achteruit gaat. Door dit probleem aan te pakken, worden vaak veel andere problemen opgelost. Met onze campagne willen wij ouders, begeleiders in dagcentra en voorzieningen informeren over hoorstoornissen bij mensen met een handicap en over de mogelijkheden om hieraan iets te verhelpen.

Mia: Zodra een baby geboren wordt, wordt het gehoor getest door Kind en Gezin. Kinderen en jongeren die nog op school zitten, worden op dit vlak opgevolgd door het CLB. Maar als mensen volwassen worden, dan is er ineens geen aandacht meer voor hun gehoor. Mensen die

zelfstandig hun weg vinden in onze samenleving, stellen zelf wel vast wanneer hun gehoor er op achteruit gaat. Bij mensen met een verstandelijke beperking zullen hun ouders en begeleiders hier alert voor moeten zijn. Want ook voor mensen met een verstandelijke beperking is goed horen erg belangrijk, ook wanneer ze niet spreken en/of taal niet goed begrijpen.

Bianka: Voor mensen met een verstandelijke beperking is goed kunnen horen zelfs

lijke beperking, komt het er op aan dat iemand uit het netwerk van deze personen, de ouders of de begeleiders, de nodige stappen wil zetten. Eens de weg naar een referentiecentrum voor gehooronderzoek gevonden, worden mensen heel goed begeleid door een audioloog en door logopedisten. Met onze campagne willen wij mensen informeren over de aard van gehoorstoornissen, maar ook over de mogelijkheden van gehooronderzoek. Want onterecht denkt men

kenen, de persoon zelf, de ouders of voogden en de begeleiders gezocht worden hoe dit kan aangepakt worden. Rita doet het heel goed met haar hoorapparaat. Bij sommige mensen lukt het echter niet. Maar ook dan is het goed om weten dat er een gehoorprobleem is zodat daar rekening mee gehouden wordt bij de communicatie met hen. Een hoorapparaat of een aangepaste communicatie verbetert de levenskwaliteit van mensen met een verstandelijke beperking in grote mate. Soms ondernemen mensen geen stappen omdat ze van mening zijn dat een hoorapparaat veel kost en mensen met een beperking hebben vaak maar een beperkt inkomen. Sommige hoorapparaten worden zo goed als volledig terugbetaald door de mutualiteit, andere dan weer niet. Daarom kun je best vooraf informeren bij je audioloog.

Mia: Wij raden mensen wel altijd aan om een goed, kwaliteitsvol en aangepast apparaat aan te schaffen. Want als het apparaat niet goed is, wordt het niet gebruikt. Bovendien zijn er bij personen met een verstandelijke beperking meestal meerdere mensen betrokken bij het gebruik en het onderhoud van een hoorapparaat dat eigenlijk vrij fragiel is. Daarom is een goede kwaliteit zo belangrijk.

Bianka: De terugbetaling van een hoorapparaat voor mensen met een verstandelijke beperking mag toch wel eens bekeken worden. Als wij uit onderzoek weten dat meer mensen met een verstandelijke beperking problemen met hun gehoor hebben, mag er voor deze doelgroep wel een specifieke regeling uitgewerkt worden.

Bianca, Rita en Mia vragen aandacht voor hoorstoornissen bij mensen met een verstandelijke handicap.

nog belangrijker dan voor andere mensen. Mensen zonder beperking slagen er vaak in om aan de hand van een paar woorden of klanken, een goede observatie en de context, de puzzelstukjes samen te leggen en de boodschap te begrijpen. Dit is natuurlijk veel moeilijker voor mensen met een verstandelijke beperking. Daarom is het zo belangrijk dat de omgeving weet wanneer er een hoorstoornis is zodat daar rekening mee kan worden gehouden.

Mia: Als er twijfels zijn over het hoorvermogen van iemand met een verstande-

dat een gehooronderzoek voor mensen met een verstandelijke beperking niet mogelijk is. Tegenwoordig zijn er echter heel goede methodieken om het gehoor van mensen met een ernstige verstandelijke beperking te testen. Sommige centra zijn hier echt in gespecialiseerd en hebben hiervoor de juiste apparatuur en goed opgeleid personeel dat ook meer tijd kan nemen om de testen te doen, het probleem vast te stellen en een oplossing voor te stellen.

Bianka: Als er een probleem vastgesteld wordt, dan kan er in overleg met alle betrok-

hoorapparaat moeten nemen als ze niet goed horen. Ik zeg dat ook tegen Ivan, mijn voogd. Hij hoort niet goed, maar hij wil toch van geen hoorapparaat weten. Hij weet niet wat hij mist! En Elvire van onze groep legt haar hoorapparaat altijd op de kast. Maar dan zeg ik: „Elvire, doe je hoorapparaat in, je weet niet hoe goed dat helpt.”

Handiscoop: Jij hebt pas een nieuw hoorapparaat. Hoe valt dat mee?

Rita: Heel goed. Mijn eerste hoorapparaat was nogal groot en dat zag iedereen. Dat had ik niet graag. Daarom wou ik een kleiner. De mensen zien dat bijna niet en daar ben ik blij mee. Het probleem is wel dat de batterijtjes nu vlug op zijn, ze gaan maar een week mee. En die zijn niet goedkoop, 5 euro voor 6 stuks. Weet je, als je een hoorapparaat hebt, moet je daar goed voor zorgen. Je moet dat elke week goed kuisen. Het oorstukje haal je er af en de rest doe je in een badje met daarin zo'n speciale tablet. Elke zaterdagavond kuis ik mijn hoorapparaat. Ik heb daar ook een penseeltje voor. Als er vuil in zit, dan hoor je niet goed. Als je je hoorapparaat gekuist hebt, moet je het goed laten drogen voor je het terug plaatst. Anders maakt het te veel lawaai. Als je je hoorapparaat uit doet, mag je dat niet laten rondslingeren. Want dan kun je het verliezen. Het hoorapparaat van Huguette, een medebewoonster die helaas overleden is, is ooit eens in het toilet terechtgekomen. Ik doe mijn hoorapparaat alleen maar uit als ik ga slapen. De begeleiders helpen mij daarbij.

Handiscoop: Voor je dat hoorapparaat kreeg, moesten je oren eerst getest worden. Hoe ging dat?

Rita: Dat doet helemaal geen pijn. Mia is met mij naar Sint-Lievenspoort in Gent gereden. Daar waren allemaal vriendelijke mensen. Ik moest in een cabine gaan zitten en ik kreeg een koptelefoon op. Toen zetten zij het geluid aan en ik hoorde: piep, pieep, puut, ... De ene keer was het luid, dan weer stilletjes. Elke keer als ik het gepiep hoorde, moest ik op een knop drukken. Dat

was eigenlijk wel plezant. Daarna moest ik ook nog andere oefeningen doen. De mevrouw zei woordjes en die moest ik nazeggen. Eerst zonder hoorapparaat en dan opnieuw met een hoorapparaat. Dat was helemaal niet moeilijk. Maar je moet echt wel heel goed opletten, hoor. Ik ga nu een keer per jaar naar Sint-Lievenspoort voor een groot onderhoud. Als het nodig is, wordt mijn hoorapparaat dan bijgeregeld.

Handiscoop: Rita, wil je nog iets vertellen aan andere mensen die niet zo goed horen?

Rita: Neem een hoorapparaat. Je hoeft daar niet bang voor te zijn. Leg het niet op de kast, maar doe het ook in. Want je weet niet wat je mist. Het is zo fijn wanneer je opnieuw goed kunt horen.

Lief VANBAEL

Door het hoorprobleem aan te pakken, worden veel andere problemen opgelost.

www.ritahoortnietgoed.be
een sensibiliseringscampagne over gehoorstoornissen
bij personen met een verstandelijke beperking

Infopakket 'Rita hoort niet goed'

Voor de sensibiliseringscampagne 'Rita hoort niet goed' werkte de intervisiewerkgroep 'Gehoor en verstandelijke beperking' van Sig, i.s.m. de Arteveldehogeschool Gent en de Provincie Oost-Vlaanderen, een praktische gids uit met heel wat antwoorden op concrete vragen i.v.m. gehoorstoornissen en verstandelijke beperking.

In een eerste hoofdstuk wordt ingegaan op het belang van horen. Daarna worden de verschillende soorten gehoorstoornissen besproken en komt het gehooronderzoek uitgebreid aan bod. Het vierde hoofdstuk gaat over hoorapparaten. Hierin wordt o.a. ook informatie gegeven over het gebruik, onderhoud en over eerste hulp bij problemen en ongevallen met hoorapparaten. In een laatste hoofdstuk wordt het aspect communicatie behandeld. Als bijlagen vind je een lijst met referentiecentra voor gehooronderzoek en een aantal praktische instrumenten (checklist, vragenlijst en observatielijst) i.v.m. het opsporen van gehoorverlies en het gebruik van hoorapparaten. Dit uitgebreide infopakket kan gratis worden gedownload via de website www.sig-net.be. Voor meer informatie: Sig vzw, Kerkham 1 bus 2, 9070 Destelbergen, 09 238 31 25, info@sig-net.be.